

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. gruodžio 14 d.*

Byloje C-217/05

dėl *Tribunal Supremo (Ispanija)* 2005 m. kovo 3 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. gegužės 17 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio

prieš

Compañía Española de Petróleos SA,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Lohmus (pranešėjas) ir A. Ó Caoimh,

* Proceso kalba: ispanų.

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. liepos 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, atstovaujamos advokato A. Hernández Pardo, advokatų C. Flores Hernández ir L. Ruiz Ezquerra,
- *Compañía Española de Petróleos SA*, atstovaujamos advokatų J. Folguera Crespo ir A. Martínez Sánchez,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. Gippini Fournier ir K. Mojzesowicz,

susipažinęs su 2006 m. liepos 13 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1983 m. birželio 22 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1984/83 10 ir 13 straipsnių išaiškinimo dėl Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo įvairioms išimtinio pirkimo sutarčių kategorijoms (OL L 173, p. 5 ir pataisytas OL L 79, p. 38).

- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (toliau – konfederacija), ieškovės pagrindinėje byloje, ir *Compañía española de petróleos SA* (toliau – *CEPSA*), atsakovės pagrindinėje byloje, dėl pastarosios konkurenciją ribojančių veiksmų, kurie buvo numatyti jos ir kai kurių degalinių operatorių sudarytose sutartyse.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 3 Reglamentas Nr. 1984/83 numato, kad EEB sutarties 85 straipsnio (po pakeitimo EB sutarties 85 straipsnis, dabar EB 81 straipsnis) 1 dalis netaikoma tam tikroms išimtinio pirkimo sutarčių ir suderintųjų veiksmų grupėms, kurios paprastai atitinka šio straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas ir padeda tobulinti produktų platinimą. Šio reglamento 10–13 straipsniuose yra konkrečiai degalinėms skirtų nuostatų.
- 4 Šio reglamento 10 straipsnyje nurodyta:

„Šiame straipsnyje, remiantis Sutarties 85 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgiant į šio reglamento 11–13 straipsnių nuostatas, numatyta, kad 85 straipsnio 1 dalis netaikoma sutartims, kurios šalys yra tik dvi įmonės, ir viena sutarties šalis – perpardavėjas – įsipareigoja kitai sutarties šaliai – tiekėjui – už konkretų ekonominio pobūdžio arba finansinį atlyginimą pirkti tik iš šio tiekėjo, su juo susijusios įmonės arba kitos įmonės, kurią tiekėjas įgaliojo vykdyti jo prekių

platinimą, tam tikras vidaus degimo varikliams skirtas kuro rūšis arba tam tikras iš naftos gaminamas bei kitokias kuro rūšis, nurodytas sutartyje, kurios skirtos perparduoti sutartyje nurodytoje degalinėje.“ (Pataisytas vertimas)

5 Šio Reglamento 11 straipsnyje numatyta:

„Be įpareigojimų, nurodytų 10 straipsnyje, perpardavėjui negali būti taikomi jokie kitokie konkurencijos apribojimai, išskyrus išvardytus žemiau:

- a) įpareigojimą sutartyje nurodytoje degalinėje nepardavinėti trečiųjų įmonių tiekiamo vidaus degimo varikliams skirto kuro bei kitų kuro rūšių;
- b) įpareigojimą sutartyje nurodytoje degalinėje nenaudoti trečiųjų įmonių siūlomos alyvos arba kitų naftos produktų, jeigu tiekėjas arba su juo susijusi įmonė suteikia perpardavėjui arba finansuoja alyvų pakeitimo įrangos ar kitos motorinių transporto priemonių sutepimo įrangos įsigijimą;
- c) įpareigojimą reklamuoti sutartyje nurodytos degalinės viduje arba išorėje kitų įmonių tiekiamas prekes tik proporcingai iš šių prekių gaunamos apyvartos daliai bendroje degalinės apyvartoje;

- d) įpareigojimą leisti prižiūrėti degalų saugojimo arba išpilstymo įrangą tik tiekėjui arba jo nurodytai įmonei, jei ši įranga yra jo nuosavybė arba tiekėjas ar su juo susijusi įmonė ją finansavo.“ (Pataisytas vertimas)
- 6 Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnyje išvardytos sutarčių nuostatos, kurioms netaikomas šio reglamento 10 straipsnis. Šio reglamento 13 straipsnyje numatoma, kad jo 2 straipsnio 1 ir 3 dalys, 3 straipsnio a ir b punktai, 4 ir 5 straipsniai pagal analogiją taikomi degalinių susitarimams.

Nacionalinės teisės aktai

- 7 1989 m. liepos 17 d. Įstatymo 16/1989 dėl konkurencijos apsaugos (*Ley 16/1989 de Defensa de la Competencia*, BOE Nr. 170, 1989 m. liepos 18 d., p. 22747, toliau – Įstatymas Nr. 16/1989) 1 straipsnio 1 dalis uždraudžia konkurenciją pažeidžiančius veiksmus, kuriuos apibūrinant tiesiogiai remtasi EEB 85 straipsnio (po pakeitimo EB sutarties 85 straipsnis, dabar EB 81 straipsnis) 1 dalimi.
- 8 1992 m. vasario 21 d. Karaliaus dekreto Nr. 157/1992, nustatančio Įstatymo Nr. 16/1989 taikymo tvarką tiek, kiek tai susiję su grupinėmis išimtimis ir individualiais leidimais bei konkurencijos apsaugos registru (*Real Decreto 157/1992, por el que se desarrolla la Ley 16/1989, de 17 de julio, en materia de exenciones por categorías, autorización singular y registro de defensa de la competencia*)(BOE

Nr. 52, 1992 m. vasario 29 d., p. 7106, toliau – Karaliaus dekretas 157/1992),
1 straipsnyje numatyta:

„Grupinės išimtys

1. Pagal (Įstatymo Nr. 16/1989) 5 straipsnio 1 dalies a punktą leidžiami susitarimai, kuriuose dalyvauja tik dvi įmonės, priklausančios toliau nurodytoms grupėms, ir kurie daro įtaką tik vidaus rinkai bei atitinka toliau nurodytas kiekvienai grupei taikomas sąlygas:

<...>

b) išimtinio pirkimo sutartys, kuriomis viena sutarties šalis įsipareigoja pirkti tam tikras prekes tik iš kitos šalies, su ja susijusios įmonės arba jos prekes įpareigtos platinti trečiosios įmonės, siekiant vėliau parduoti, jei jos atitinka Reglamento (EEB) Nr. 1984/83 nuostatas <...>

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 1995 m. gegužės 4 d. konfederacija Konkurencijos apsaugos tarnybai prie Ekonomikos ir finansų ministerijos (*Servicio de Defensa de la Competencia*) pateikė skundą dėl tam tikrų naftos sektoriaus įmonių, tarp jų ir *CEPSA*. Konfederacija teigė, kad 1992 m. pabaigoje sudarytos *CEPSA* ir degalinių operatorių sutartys, kurios iš pradžių vadinosi „išimtinio tiekimo sutartimis“, o po pakeitimų „sutartimis dėl perduotų prekių komiso“ ir (arba) „atstovavimo sutartimis“ (toliau – aptariamoms sutartys), riboja konkurenciją. Iš Teisingumo Teismui pateiktų bylos dokumentų matyti, kad tokio pobūdžio sutartys yra sudarytos su 95 % *CEPSA* degalinių tinklui priklausančių degalinių.

- 10 1997 m. lapkričio 7 d. Sprendimu konfederacijos skundas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad aptariamoms sutartys nepažeidė Įstatymo Nr. 16/1989 1 straipsnio 1 dalies, nes ši nuostata netaikoma komisininkų, komercinių atstovų ar atstovų su kitais verslininkais sudarytoms sutartims. 1998 m. balandžio 1 d. Sprendimu *Tribunal de Defensa de la Competencia* atmetė dėl šio sprendimo pareikštą ieškinį iš esmės dėl tos pačios priežasties.

- 11 Kadangi 2002 m. sausio 22 d. *Audiencia Nacional* atmetė jos apeliacinį skundą, konfederacija pateikė kasacinį skundą *Tribunal Supremo*. Vienu iš kasacinio skundo pagrindų buvo EB 85 straipsnio 1 dalies ir Reglamento Nr. 1984/83, į kurį daroma nuoroda Karaliaus dekretu 157/1992, pažeidimas.

12 Nagrinėdamas šį ginčą, *Tribunal Supremo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir užduoti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento (EEB) Nr. 1984/83 10–13 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie taikomi išimtinio degalų ir kuro platinimo sutartims, formaliai pavadintoms komiso arba atstovavimo sutartimis, pagal kurias:

- a) degalinių operatorius įsipareigoja pardavinėti tik tiekėjo tiekiamus degalus ir kurą tiekėjo nustatytomis mažmeninėmis pardavimo kainomis, laikydamasis tiekėjo nustatytą pardavimo sąlygų ir būdų;
- b) degalinių operatorius prisiima su prekėmis susijusią riziką nuo tada, kai jis gauna jas į savo degalinės saugojimo rezervuarus;
- c) nuo prekių gavimo momento operatorius įsipareigoja laikyti jas tokiomis sąlygomis, kad prekės nebūtų prarastos ar sugadintos, ir prireikus atsako tiekėjui ar tretiesiems asmenims už bet kokią prekių praradimą, sugadinimą ar sumaišymą ir iš to kylančius nuostolius;
- d) degalinės operatorius privalo sumokėti tiekėjui už degalus ar kurą per devynias dienas po jų pristatymo į degalinę?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos atsakyti į šį klausimą ir jo priimtinumą

- 13 Ir *CEPSA*, ir Europos Bendrijų Komisija teigia, kad į prejudicinį klausimą nereikia atsakyti, tačiau nurodo skirtingus motyvus.
- 14 Kalbant apie *CEPSA* poziciją, tai ji visų pirma teigia, kad teismas yra nekompetentingas atsakyti į pateiktą klausimą dėl to, jog pagrindinėje byloje kilęs ginčas yra susijęs tik su nacionaline teise. Iš tiesų Karaliaus dekreto 157/1992 1 straipsnio 1 dalies b punkto tekste paminint „Reglamento Nr. 1984/83 nuostatas“ nėra daroma tikra nuoroda į Bendrijos teisę, o paprasčiausia norima į vidaus teisę įtraukti šio reglamento 10–13 straipsnius. Todėl šios nuostatos, sprendžiant pagrindinėje byloje nagrinėjamą ginčą, yra svarbios tik kaip Ispanijos nacionalinės teisės dalis.
- 15 Antra, *CEPSA* mano: kadangi nėra daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, tai Sutarties 85 straipsnio 1 dalis netaikoma pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui.
- 16 Pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismui ir nacionaliniam teismui bendradarbiaujant pagal EB 234 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinio teismo teisėjas, kuriam tenka atsakomybė priimti teismo sprendimą, atsižvelgdamas į bylos ypatumus, gali įvertinti, ar būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą,

kad galėtų priimti savo sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų tinkamumą. (žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, Rink. p. I-4921, 59 punktą; 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Leur-Bloem*, C-28/95, Rink. p. I-4161, 24 punktą ir 2003 m. sausio 7 d. Sprendimo *BIAO*, C-306/99, Rink. p. I-1, 88 punktą).

- 17 Tiek, kiek prejudiciniai klausimai yra susiję su Bendrijos teisės aiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą, nebent būtų akivaizdu, kad prašymu dėl prejudicinio sprendimo iš tiesų jam pateikiamas spręsti dirbtinai sukeltas ginčas arba norima gauti jo konsultaciją bendrais ar hipotetiniais klausimais, kad prašymas išaiškinti Bendrijos teisę niekaip nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar objektu, arba kad Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ar teisinės aplinkybės, jam būtinos norint pateikti tinkamą atsakymą į iškeltus klausimus (žr. minėto sprendimo *BIAO* 89 punktą ir jame minimą teismo praktiką).
- 18 Pagrindinėje byloje taip nėra.
- 19 Iš tiesų Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nei iš EB 234 straipsnio teksto, nei iš šiuo straipsniu numatytos procedūros dalyko negalima daryti išvados, jog Sutarties autoriai norėjo paneigti Teisingumo Teismo kompetenciją tais atvejais, kai prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Bendrijos teisės nuostata tuomet, kai nacionalinėje teisėje yra daroma nuoroda į šią nuostatą norint nustatyti tik šios valstybės viduje esamai situacijai taikomas taisykles (minėto sprendimo *Leur-Bloem* 25 punktas).
- 20 Todėl, kai nacionalinis įstatymų leidėjas tik vidaus situacijose priima tokius pačius sprendimus, kokie yra numatyti Bendrijos teisėje kad, kaip pagrindinėje byloje

nagrinėjamu atveju, būtų išvengta galimo konkurencijos iškraipymo, akivaizdus Bendrijos interesus yra tas, kad siekiant ateityje išvengti aiškinimo skirtumų rizikos iš Bendrijos teisės perimtos nuostatos ar sąvokos būtų aiškinamos vienodai, nesvarbu, kokiomis aplinkybėmis jos taikomos (žr. minėto sprendimo *Leur-Bloem* 32 punktą ir 2006 m. kovo 16 d. Sprendimo *Poseidon Chartering, C-3/04*, Rink. p. I-2505, 16 punktą).

- 21 Be to, priešingai nei teigia CEPSA, pagrindinės bylos aplinkybės skiriasi nuo 1995 m. kovo 28 d. Sprendimo *Kleinwort Benson (C-346/93)*, Rink. p. I-615). Šiame sprendime teismas nusprendė, kad yra nekompetingas aiškinti nacionalinės teisės aktą, kuriame nebuvo tiesioginės ir besąlyginės nuorodos į Bendrijos teisę, bet kuris paprasčiausia buvo parengtas pagal 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo užtikrinimo (OL L 299, 1972, p. 32) modelį ir tik iš dalies pakartojo jos tekstą. Iš tiesų šio sprendimo 18 punkte aiškiai minima valstybės valdžios institucijų galimybė daryti pakeitimus „skirtus nustatyti kitokias“ nei Konvencijoje taisykles šiame teisės akte. Be to, šiame teisės akte buvo aiškiai atskirtos Bendrijos situacijoms ir vidaus situacijoms taikomos nuostatos.

- 22 Dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą pažymėtina, kad nors Karaliaus dekreto 157/1992 1 straipsnio 1 dalies b punkte daroma aiški nuoroda į Reglamentą Nr. 1984/83 nustatant vidaus situacijoms taikomas taisykles, darydamas šią nuorodą į Reglamento Nr. 1984/83 nuostatas nacionalinis įstatymų leidėjas nusprendė vidaus situacijoms ir Bendrijos situacijoms taikyti vienodas taisykles. Iš to darytina išvada, kad kai nacionalinėje teisėje daroma tokia nuoroda į Bendrijos teisės aktą, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, Teisingumo Teismas yra kompetentingas aiškinti šį aktą.

- 23 Atsižvelgiant į šią išvadą nebereikia nagrinėti *CEPSA* pateiktų argumentų dėl to, kad nėra daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai.
- 24 Todėl reikia atmesti *CEPSA* teiginį, kad Teisingumo Teismas nėra kompetentingas.
- 25 Komisija, nors aiškiai neteigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, vis dėlto, viena vertus, pabrėžia, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra pakankamai aiškiai nurodyti pagrindinės bylos faktai ir, kita vertus, abejoja, ar atsakymas į šį prejudicinį klausimą bus naudingas atsižvelgiant į pagrindinės bylos faktus ir visų pirma į aplinkybę, kad Ispanijos konkurencijos apsaugos tarnybai atnaujinus bylos nagrinėjimą, ji turės konstatuoti, jog šiai situacijai jau taikomas 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintųjų veiksmų grupėms (OL L 336, p. 21), kuris pakeitė Reglamentą Nr. 1984/83.
- 26 Šiuo atveju primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką siekiant pateikti Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad jis apibrėžtų pateikiamo klausimo faktines aplinkybes ir pagrindines teisinės nuostatas arba bent paaiškintų šį klausimą pagrindžiančias faktines prielaidas (žr. 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Carbonati Apuani*, C-72/03, Rink. p. I-8027, 10 punktą ir 2005 m. vasario 17 d. Sprendimo *Viacom Outdoor*, C-134/03, Rink. p. I-1167, 22 punktą).

- 27 Taigi sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikiama informacija ne tik turi leisti Teisingumo Teismui pateikti tinkamus atsakymus, bet ir suteikti valstybių narių vyriausybėms bei suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Teisingumo Teismas privalo užtikrinti šią galimybę atsižvelgdamas į tai, kad pagal minėtas nuostatas suinteresuotosioms šalims yra pranešama tik apie sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (žr. 1998 m. balandžio 30 d. Nutarties *Testa ir Modesti*, C-128/97 ir C-137/97, Rink. p. I-2181, 6 punktą; 1999 m. gegužės 11 d. Nutarties *Anssens*, C-325/98, Rink. p. I-2969, 8 punktą).
- 28 Todėl nacionalinio teismo pateiktas prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, jei Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ar teisinės informacijos, reikalingos atsakyti į pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 39 punktą ir 2002 m. sausio 22 d. Sprendimo *Canal Satélite Digital*, C-390/99, Rink. p. I-607, 19 punktą).
- 29 Siekiant įsitikinti, ar *Tribunal Supremo* pateikti duomenys atitinka šiuos reikalavimus, reikia atsižvelgti į pateiktų klausimų pobūdį ir apimtį. Kadangi faktinių ir teisinių aplinkybių tikslumo reikalavimas yra ypač svarbus konkurencijos srityje, kuriai būdingos sudėtingos teisinės ir faktinės situacijos, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar nutarime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikiama pakankamai duomenų, kad Teisingumo Teismas galėtų tinkamai atsakyti į pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. minėtos nutarties *Viacom Outdoor* 23 punktą).
- 30 Šiuo požiūriu reikia konstatuoti, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra nurodomos kai kurios aplinkybės, kurios yra svarbios norint atsakyti į šį klausimą. Jei iš tiesų, kaip nurodoma klausime, degalinių operatorius prisiima su

prekėmis susijusią riziką nuo tada, kai jis jas gauna iš tiekėjo, tai iš šio klausimo vis tiek negalima nustatyti, ar šis operatorius tam tikrą konkrečią riziką prisiima pagal degalų platinimo sutartis, ar ne; be to, neaišku, nei kas yra degalinės operatoriui pristatyto kuro savininkas, nei kas apmoka transporto išlaidas.

31 Nepaisant šių spragų, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą galima nustatyti užduoto klausimo apimtį, kurią parodo pagrindinės bylos šalių ir Komisijos pateiktos pastabos. Todėl Teisingumo Teismas žino pakankamai faktinių aplinkybių, kad galėtų aiškinti šias Bendrijos taisykles ir pateikti tinkamą atsakymą į šį klausimą.

32 Be to, kaip išvados 30 punkte pažymėjo generalinė advokatė, nėra akivaizdu, kad 1997 metais *Servicio de Defensa de la Competencia* priimtas sprendimas atmesti skundą neturi būti vertinamas pagal tuo metu galiojusius teisės aktus, ypač Reglamentą Nr. 1984/83. Visais atvejais sprendimą dėl šio reglamento taikymo pagrindinėje byloje nagrinėjamai faktinei situacijai priims nacionalinis teismas. Todėl Komisijos pareikštos abejonės dėl užduoto klausimo svarbos taip pat neturi reikšmės jo priimtinumui.

33 Todėl reikia atsakyti į prejudicinį klausimą.

Dėl esmės

- 34 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokioms išimtinio degalų platinimo sutartims, kokias jis apibūdino, taikomas Sutarties 85 straipsnis ir Reglamentas Nr. 1984/83.
- 35 Pirmiausia reikia pastebėti, kad šiame reglamente numatytos tik grupinės išimtys, pagal kurias kai kurioms įmonių susitarimų grupėms netaikomas Sutarties 85 straipsnio 1 dalyje numatytas kartelių draudimas. Todėl Reglamentas Nr. 1984/83 gali būti taikomas tik įmonių susitarimams šios nuostatos prasme.
- 36 Taigi pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutartys yra tokie susitarimai ir ar jiems taikoma Reglamente 1984/83 numatyta grupinė išimtis.
- 37 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką susitarimai, sudaryti skirtinguose ekonominės veiklos lygiuose veikiančių ūkio subjektų, t. y. vertikalūs susitarimai, gali būti laikomi susitarimais Sutarties 85 straipsnio 1 dalies prasme ir jiems gali būti taikomas šioje nuostatoje numatytas draudimas (šiuo klausimu žr. 1966 m. liepos 13 d. Sprendimą *Consten ir Grundig prieš Komisiją*, 56/64 ir 58/64, Rink. p. 429, 491 ir 1995 m. spalio 24 d. Sprendimo *Volkswagen ir VAG Leasing*, C-266/93, Rink. p. I-3477, 17 punktą).
- 38 Visais atvejais vertikaliems susitarimams, kokie yra *CEPSA* ir degalinių operatorių sutartys, Sutarties 85 straipsnio 1 dalis taikoma tik tada, kai degalinės operatorius laikomas nepriklausomu ūkio subjektu ir todėl egzistuoja dviejų įmonių sutartis.

- 39 Taigi pagal nusistovėjusią teismo praktiką konkurencijos teisės kontekste sąvoka „įmonė“ apibrėžia bet kurią ekonominę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ar finansavimo būdus (1991 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Höfner ir Elser*, C-41/90, Rink. p. I-1979, 21 punktas ir 2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *FENIN prieš Komisiją*, C-205/03 P, Rink. p. I-6295, 25 punktas).
- 40 Be to, Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad sąvoka „įmonė“ šiame kontekste turi būti suprantama kaip ekonominis vienetas aptariamo susitarimo dalyko prasme, net jei teisiniu požiūriu ši ekonominė vieneta sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų (1984 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hydrotherm*, 170/83, Rink. p. 2999, 11 punktas).
- 41 Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad taikant konkurencijos taisykles formalus skirtumas tarp dviejų susitariančių įmonių dėl to, kad jos yra skirtingi juridiniai asmenys, nėra lemiamas veiksnys; svarbiausia tai, ar jos rinkoje veikia kaip vienas asmuo (šiuo klausimu žr. 1972 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ICI prieš Komisiją*, 48/69, Rink. p. 619, 140 punktą).
- 42 Kartais komitento ir jo atstovo santykius galima apibūdinti kaip ekonominę vieneta (šiuo klausimu žr. 1975 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją*, 40/73 iki 48/73, 50/73, 54/73 iki 56/73, 111/73, 113/73 ir 114/73, Rink. p. 1663, 480 punktą).
- 43 Šiuo klausimu teismo praktikoje buvo nuspręsta, kad atstovai savo nepriklausomo ūkio subjekto statusą gali prarasti, tik jeigu neprisiima jokios su atstovaujamojo

asmens vardu suderėtomis ir sudarytomis sutartimis susijusios rizikos ir atlieka pagalbinę funkciją būdami integruoti į atstovaujamojo asmens įmonę (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Volkswagen ir VAG Leasing* 19 punktą).

44 Todėl, jei atstovas, pavyzdžiui, degalinės operatorius, nors ir būdamas nepriklausomas juridinis asmuo, pats savarankiškai nepriima sprendimų dėl savo veiksmų rinkoje, nes jis visiškai priklauso nuo atstovaujamojo asmens, pavyzdžiui, degalų tiekėjo, nes pastarasis prisiima šios veiklos finansinę ir komercinę riziką, jų tarpusavio santykiams netaikomas Sutarties 85 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas.

45 Ir priešingai, kai komitento ir jo atstovų sudaryti susitarimai suteikia ar palieka atstovams funkcijas, kurios ekonominiu požiūriu panašėja į nepriklausomo ūkio subjekto, nes jose numatoma, kad šie atstovai prisiims su pardavimu arba su trečiaisiais asmenimis sudarytų sutarčių įgyvendinimo riziką, šie atstovai negali būti laikomi į komitento įmonės struktūrą integruotais organais ir tarp šių asmenų sudaryta konkurenciją ribojanti nuostata gali būti įmonių susitarimas Sutarties 85 straipsnio prasme (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* 541 ir 542 punktus).

46 Iš to darytina išvada, kad lemiamą aplinkybę nustatant, ar degalinės operatorius laikomas nepriklausomu ūkio subjektu, yra su komitentu sudaryta sutartis ir ypač jos akivaizdžios ar numanomos nuostatos dėl finansinės ir komercinės rizikos, susijusios

su prekių pardavimu tretiesiems asmenims, prisiėmimo. Kaip savo pastabose teisingai nurodo Komisija, rizikos klausimas turi būti išnagrinėtas kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į realią ekonominę situaciją, o ne į teisinį sutartinių santykių kvalifikavimą pagal vidaus teisę.

- 47 Šiomis aplinkybėmis reikia įvertinti, ar tose sutartyse, kurias apibūdina prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas, degalinių operatoriai prisiima ar ne tam tikrą finansinę ir komercinę riziką dėl degalų pardavimo tretiesiems asmenims.
- 48 Atliekant šios rizikos pasidalijimo analizę reikia atsižvelgti į pagrindinės bylos faktines aplinkybes. Tačiau, kaip jau buvo minėta šio sprendimo 30 punkte, Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra visos informacijos apie tai, kaip ši rizika buvo padalyta CEPSA ir degalinių operatorių sutartyse.
- 49 Taigi šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad Teisingumo Teismas neprivalo vertinti faktinių pagrindinės bylos aplinkybių arba nacionalinėms priemonėms ar situacijoms taikyti Bendrijos taisyklių, kurias jis aiškino, nes šie klausimai priskirtini išimtinai nacionalinių teismų kompetencijai (žr. 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *CLT-UFA*, C-253/03, Rink. p. I-1831, 36 punktą ir 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Rink. p. I-2941, 69 punktą).
- 50 Tačiau norint prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiam teismui pateikti tinkamą atsakymą, reikia patikslinti kriterijus, pagal kuriuos galima įvertinti realų

finansinės ir komercinės rizikos pasidalijimą tarp degalinių operatorių ir degalų tiekėjo, numatytą pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutartyse, norint nustatyti, ar joms taikomas Sutarties 85 straipsnis.

- 51 Šiuo požiūriu nacionalinis teismas turi atsižvelgti į su prekių pardavimu susijusią riziką, pavyzdžiui, degalų atsargų įsigijimo finansavimą, ir, kita vertus, į riziką, susijusią su tai rinkai būdingomis investicijomis, t. y. reikalingomis tam, kad degalinės operatorius galėtų derėtis arba sudaryti sutartis su trečiaisiais asmenimis.
- 52 Kalbant apie su prekių pardavimu susijusią riziką, tikėtina, kad šis degalinės operatorius prisiima šią riziką nuo tada, kai jam pereina nuosavybės teisė į prekes, arba nuo tada, kai jis jas gauna iš tiekėjo, t. y. prieš tolesnį pardavimą trečiajam asmeniui.
- 53 Taip pat operatorius, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai prisiima su šių prekių platinimu susijusias išlaidas, be kita ko, transporto išlaidas, turėtų būti laikomas prisiimančiu su prekių pardavimu susijusios rizikos dalį.
- 54 Tai, kad operatorius savo lėšomis pasirūpina atsargomis, taip pat galėtų būti su prekių pardavimu susijusios rizikos perdavimo jam požymis.

- 55 Be to, nacionalinis teismas turėtų nustatyti, kas prisiima atsakomybę už galimą žalą prekėms, pavyzdžiui, jų praradimą ar sugadinimą, taip pat parduotų prekių tretiesiems asmenims sukeltą žalą. Tuo atveju, jei už šią žalą atsako operatorius, neatsižvelgiant į tai, ar jis įvykdė išipareigojimą laikyti prekes tokiomis sąlygomis, kad jos nebūtų prarastos ar sugadintos, reikia manyti, kad rizika operatoriui yra perduota.
- 56 Taip pat yra svarbu įvertinti su prekėmis susijusios finansinės rizikos pasidalijimą, be kita ko, susijusį su apmokėjimu už kurą tuo atveju, jei operatoriui nesiseka rasti pirkėjų, arba atidėto apmokėjimo dėl sumokėjimo kreditine kortele atveju, atsižvelgiant į apmokėjimo už kurą tvarkai taikomas taisykles ir praktiką.
- 57 Šiuo požiūriu iš sprendimo pateikti prašymą dėl prejudicinio sprendimo aišku, kad operatorius degalų pardavimo kainos sumą privalo *CEPSA* pervesti per devynias dienas nuo jų pristatymo ir kad tą pačią dieną operatorius gauna iš *CEPSA* komisinius, kurių dydis priklauso nuo patiekto kuro kiekio.
- 58 Šiomis sąlygomis nacionalinis teismas turi patikrinti, ar tiekėjui sumokama degalų pardavimo kainos suma priklauso nuo iki tos dienos realiai parduoto kuro kiekio, ir, kalbant apie atsargų apyvartą degalinėje, ar tiekėjo pristatyti degalai visais atvejais pasibaigia per devynias dienas. Jei atsakymas į šiuos klausimus yra teigiamas, reikia daryti išvadą, kad komercinė rizika tenka tiekėjui.

- 59 Dėl su specifinėmis šios rinkos investicijomis susijusios rizikos, jei operatorius daro šias specifines su prekių pardavimu susijusias investicijas, pavyzdžiui, investuoja į patalpas arba įrangą, pavyzdžiui, kuro talpyklą, arba išsipareigoja investuoti į rinkodarą, ši rizika yra perduodama operatoriui.
- 60 Iš to, kas pasakyta, darytina išvada, kad norint nustatyti, ar taikomas Sutarties 85 straipsnis, reikia išnagrinėti finansinės ir komercinės rizikos pasidalijimą tarp operatoriaus ir kuro tiekėjo, atsižvelgiant į aplinkybes, pavyzdžiui, nuosavybės teisę į prekes, su jų platinimu, priežiūra, atsakomybe už galimą jų sugadinimą arba jų padarytą žalą tretiesiems asmenims susijusių sąnaudų padengimą ir šių prekių pardavimui skirtas specifines investicijas.
- 61 Visais atvejais reikia patikslinti, kad, kaip teisingai nurodo Komisija, jei atstovui tenkanti išlaidų dalis yra tik labai nedidelė, tai Sutarties 85 straipsnis nebus taikomas.
- 62 Tačiau reikia patikslinti, kad tokiu atveju atstovui nustatytoms sąlygoms, susijusioms su prekių tretiesiems asmenims pardavimu komitento lėšomis, šis straipsnis netaikomas. Iš tiesų, kaip teigia Komisija, atstovavimo sutartyje gali būti atstovo ir komitento santykius reglamentuojančių nuostatų, kurioms šis straipsnis bus taikomas, pavyzdžiui, nuostatos dėl išimtinumo ir nekonkuravimo. Reikia pastebėti, kad tokių santykių požiūriu atstovai iš principo yra nepriklausomi ūkio subjektai ir kad tokios nuostatos pažeidžia konkurencijos teisės taisykles, jei jos nulemia aptariamą rinkos uždarymą.

- 63 Tuo atveju, jei išnagrinėjus pagrindinėje byloje aptariamų degalinių operatorių prisiimtą riziką jiems nustatytos sąlygos, susijusios su prekių tretiesiems asmenims pardavimu, nebūtų laikomos įmonių susitarimais Sutarties 85 straipsnio prasme, ši nuostata nebūtų taikoma šiems operatoriams numatyta pareigai parduoti degalus nustatyta kaina ir ji priklausytų *CEPSA* kompetencijai nubrėžti savo atstovų veiklos ribas. Tačiau jei prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas nuspręstų, kad egzistuoja įmonių susitarimas Sutarties 85 straipsnio prasme dėl prekių pardavimo tretiesiems asmenims, reikėtų nuspręsti, ar šiai pareigai galima taikyti Reglamento Nr. 1984/83 10–13 straipsniuose numatytą grupinę išimtį.
- 64 Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad Reglamento Nr. 1984/83 11 straipsnyje išvardijamos sąlygos, kurias, išskyrus išimties sąlygą, galima nustatyti perpardavėjui ir tarp kurių nėra minimas mažmeninės pardavimo kainos nustatymas. Todėl *CEPSA* atliktas šios kainos nustatymas būtų konkurencijos pažeidimas, kuriam nebūtų taikoma šio reglamento 10 straipsnyje numatyta išimtis.
- 65 Atsižvelgiant į tai, kas yra išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti, kad Sutarties 85 straipsnis taikomas tokioms tiekėjo ir degalinės operatoriaus sudarytoms išimtinio kuro platinimo sutartims, kokios yra nagrinėjamos pagrindinėje byloje, jei jomis šis operatorius prisiima didelę su pardavimu tretiesiems asmenims susijusios finansinės ir komercinės rizikos dalį.
- 66 Reglamento Nr. 1984/83 10–13 straipsnius reikia aiškinti taip, kad šis reglamentas netaikomas tokiai sutarčiai, jei joje šiam operatoriui numatoma pareiga laikytis tiekėjo nustatytos galutinės mažmeninio pardavimo kainos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 67 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. EEB sutarties 85 straipsnis (po pakeitimo EB sutarties 85 straipsnis, dabar EB 81 straipsnis) taikomas tokioms tiekėjo ir degalinės operatoriaus sudarytoms išimtinio kuro platinimo sutartims, kokios yra nagrinėjamos pagrindinėje byloje, jei jomis šis operatorius prisiima didelę su pardavimu tretiesiems asmenims susijusias finansinės ir komercinės rizikos dalį.**
- 2. 1983 m. birželio 22 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1984/83 dėl Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo įvairioms išimtinio pirkimo sutarčių kategorijoms 10–13 straipsnius reikia aiškinti taip, kad šis reglamentas netaikomas tokiai sutarčiai, jei joje šiam operatoriui numatoma pareiga laikytis tiekėjo nustatytos galutinės mažmeninio pardavimo kainos.**

Parašai.